

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

תורה – דברים פרק לג'

- (א) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בִּרְךְּ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָי מוֹתוֹ:
 (א) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בִּרְךְּ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנָי מוֹתוֹ: (א) וְדָא בְרַבְתָּא דִּי בְרִיךְ מֹשֶׁה נְבִיא דִּי יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם מוֹתָהּ:
- (ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה מְסִינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאֶרֶן וְאַתָּה מִרְבַּבַת קֹדֶשׁ מִימֵינוּ אֲשֶׁדֶת לָמוֹ: (ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה מְסִינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ הוֹפִיעַ מֵהָר פֶּאֶרֶן וְאַתָּה מִרְבַּבַת קֹדֶשׁ מִימֵינוּ אֲשֶׁדֶת לָמוֹ: (ב) וַאֲמַר יְיָ מְסִינִי אֶתְגַּלִּי וְזִהוּר יִקְרָה מִשְׁעִיר אֶתְחַזִּי לָנֶאֱתָגִי בְּגִבְרַתָּהּ מִטוֹרָא דְפֶאֶרֶן וְעַמָּה דְבַבַת קְדִישִׁין פְּתַב יְמִינָהּ מִגּוֹ אֲשֶׁתָּא אֹרְיָתָא יְהַב לָנֶאֱ: (ג) אַף חִבֵּב עַמִּים כָּל קֹדְשָׁיו בְּיַדְךָ וְהֵם תָּבוּ לְרַגְלֶךָ יִשְׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ: (ג) אַף חִבֵּב עַמִּים כָּל קֹדְשָׁיו בְּיַדְךָ וְהֵם תָּבוּ לְרַגְלֶךָ יִשְׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ: (ג) אַף חִבֵּבִנְנוּ לְשִׁבְטֵיָא כָּל קְדִישׁוֹהִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶפְקִינוּ מִמִּצְרַיִם וְאַנְוּ מִדְּבָרֵינוּ תַּחֲוֹת עֲנָנָךְ נָטְלִין עַל מִימְרֶךָ:
- (ד) תְּנַזְרָה צְוּהָ לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: (ד) תְּנַזְרָה צְוּהָ לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: (ד) אֹרְיָתָא יְהַב לָנֶא מֹשֶׁה מְסַרְהָ יִרְתָּא לְכַנְשַׁת יַעֲקֹב:
- (ה) וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ בְּהֶתְאֶסֶף רֵאשִׁי עִם יַחַד שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל: (ה) וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ בְּהֶתְאֶסֶף רֵאשִׁי עִם יַחַד שְׁבֵטֵי יִשְׂרָאֵל: (ה) וְהוּוּהָ בִישְׁרָאֵל מֶלֶכָּא בְּאַתְפְּנֵשׁוֹת רִישֵׁי עַמָּא בְּתַדָּא שְׁבֵטֵיָא דִישְׂרָאֵל:
- (ו) יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמֹת וַיְהִי מֵתוֹ מִסְפָּר: (ו) יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמֹת וַיְהִי מֵתוֹ מִסְפָּר: (ו) יְחִי רְאוּבֵן לְחַיִּי עֲלֵמָא וּמוֹתָא תִּנְיָנָא לָא יָמֹת וַיִּקְבְּלוּן בְּנוֹהִי אַחְסִינְתָּהוּן בְּמִנְיָנְהוּן:

רש"י

(ג) אף חובב עמים – גם חבב יתירה חבב את השבטים כל אחד ואחד קרוי עם שהרי בנימין לבדו היה עתיד להולד כשאמר הקב"ה ליעקב גוי וקהל גוים יהיה ממך: כל קדשיו בידך – נפשות הלדיקים גנוזות אהו כענין שנאמר והיתה נפש אדוני כרורה בצרור החיים את ה' אלהיך: והם תבו לרגלך – והם ראויים לכך שהרי תוכו עצמן לתוך תחתית ההר לרגלך ציינו. תוכו לשון פעלו החורכו לתוך מרגלותיך: ישא מדברותיך – נשאו עליהם עול תורתך: מדברותיך – המ"ם צו קרוב ליסוד כמו וישמע את הקול מדבר אליו ואשמע קול מדבר אליו כמו מהדבר אליו אף זה מדברותיך מה שהיית מדבר להשמיעני לאמר להם טישפו' פלידור"ש בלע"ז (זיך) בעשפריעכען, זיך אויפריידען) ואונקלוס תרגם שהיו נוסעים על פי דברך והמ"ם צו שימוש משמשת לשון מן. ד"א אף חובב עמים אף בשעת חיבתן של האומות שהראית להם פנים שוחקות ומסרת את ישראל בידם: כל

(א) וזאת הברכה – לפני מותו. סמוך למיתתו שאם לא עכשיו אימתי:
 (ב) ויאמר ה' מסיני בא – פתח תחלה בשבחו של מקום ואח"כ פתח בצרכיהם של ישראל ובשבח שפתח בו יש בו הזכרת זכות לישראל וכל זה דרך ראי הוא כלומר כדאי הם אלו שתחול עליהם ברכה: מסיני בא – יאל לקראתם כשבאו להתיצב בתחתית ההר כחתן היואל להקביל פני כלה שנאמר לקראת האלהים למדנו שיאל כנגדם: וזרח משעיר למו – שפתח לבני שעיר שיקבלו את התורה ולא ראו: הופיע – להם: מהר פארן – שהלך עם ופתח לבני ישמעאל שיקבלו ולא ראו: ואתה – לישראל: מרבבות קדש – ועמו מקלת רבבות מלאכי קדש ולא כולם ולא רובם ולא כדרך בשר ודם שמראה כל כבוד עשור ותפארתו ביום חופתו: אש דת – שהיתה כתובה מאז לפניו באש שחורה על גבי אש לבנה נתן להם בלחות כתב יד ימינו – ד"א אש דת כתרגומו שנתנה להם מתוך האש:

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

ראשי חשבון אסיפתם: ראשי – כמו כי תשא את ראש ראיון אלו שאזכרם. ל"א זהתאספ זהתאספס יחד זאגודה אחת ושלום זיניהם הוא מלכס ולא כשיש מחלוקת זיניהם: (ו) יחי ראובן – זעולס הזה: ואל ימות – לעולס הזא שלא יזכר לו מעשה זלהא. ויהי מתיו מספר – נמנין זמנין שאר אחיו דוגמא היא זו כענין שנאמר וישכז את זלהא ויהיו בני יעקב שנים עשר שלא ילא מן המנין:

קדושו זידך – כל לדיקהם ועוזיהם זדקו זך ולא משו מאחריך ואתה שומרם: והם תכו לרגלך – והם מתמלעים ומתכנסים לתחת לך: ישא מדברותיך – מקבלין גזירותיך ודתותיך זשמחה. ואלה זדריהם: (ז) תורה – אשר נוה לנו משה מורשה היא לכהלת יעקב אחזנוה ולא נעזבה: (ח) ויהי – הקז"ה: זישרון מלך – תמיד עול מלכותו עליהם: זהתאספ – זכל התאספ

נביא – מלכים א' פרק ח' נד'–נט'

(נד) ויהי זכלות שלמה להתפלל אל יהוה את כל התפלה והתחנה הזאת קם מלפני מזבח יהוה מפרע על ברקיו וכפיו פרשות השמים: (נה) והוה כד שיצי שלמה לצלאה קדם יי ית כל צלותא ובעותא הדא קם מן קדם מדבחה דיי מדהוה כריע על זברכוהי וידוהי פריסן בעלו לצית שמיא:

(נו) ויעמד ויברך את כל קהל ישראל קול גדול לאמר: (נז) וקם וברך ית כל קהלא דישראל קל רב למימר:

(נח) ברוך יהוה אשר נתן מנוחה לעמו ישראל פכל אשר דבר לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו: (נח) בריך יי די יהיב ניהא לעמיה ישראל ככל די מליל לא בטיל פתגמא חד מכל פתגמוהי תקניא די מליל בידא דמשה עבדיה:

(נח) יהי יהוה אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו: (נח) יהי מימרא דיי אלנהא בסעדנא כמא דהוה בסעדא דאבהתנא לא ישבקיננא ולא ירחקיננא:

(נח) להטות לבבנו אליו ללכת בכל דרכיו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את אבותינו: (נח) לאפנאה לבנא לדחלתיה למהך בכל אורחן דתקנן קדמוהי ולמטר פקודוהי וקימוהי ודינוהי דפקיד ית אבהתנא:

(נט) ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יהוה קרבים אל יהוה אלהינו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו: (נט) ויהון פתגמי אליו די בעיתי מן קדם יי מתקבלין קדם יי אלנהא יימם ולילי למעבד דין עבדיה ועולבן עמיה ישראל פתגם יום ביומיה:

רס"י

(נו) ככל אשר דבר – והיכן זכר, והניח לכו (נט) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו – לתזוע עלזונס מיד האויב: (זכרים יז י):

כתובים – תהילים פרק י' א'–ב'

(א) למה יהוה תעמד ברחוק תעלים לעתות בערה: (א) למה יי תקום ברחיק תטמר במדוד קדישין לעדני עקתא:

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

- (ב) בְּגִאוֹת רָשָׁע יִדְלַק עֲנִי יִתְפָּשׂוּ בְּמִזְמוֹת זֶה חֲשָׁבוּ: (ב) בגסות רשיעא ידלק עניא יתאחרון בנכלותא דנא די חשבו למעבר:
- (ג) כִּי הִלַּל רָשָׁע עַל תְּאוֹת נַפְשׁוֹ וּבִצַּע בְּרַךְ נֶאֱזָר יְהוָה: (ג) מטול דאשתבח רשיעא על דגרוג נפשיה דמברך גברא טלומא מרחק מימרא דיי:
- (ד) רָשָׁע כְּגִבְהַ אָפוּ בַל יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל מִזְמוֹתָיו: (ד) רשיעא בגסות רוחיה לא יתבר אלאה ויימר בלביה דלא גלין קדם יי כולחון מחשבתי:
- (ה) יִחִילוּ דְרָכּוֹ בְּכָל עֵת מְרוֹם מְשַׁפְּטִיךָ מִנְּגִדוֹ כָּל עוֹרְרָיו יִפְיַח בָּהֶם: (ה) מצלחין אורחתיה בכל עדן רחיקין דינג מן קבליה בכל מעיקוי יזעוף בהון:
- (ו) אָמַר בְּלִבּוֹ כָּל אָמוֹט לְדֹר וְדֹר אֲשֶׁר לֹא בָרַע: (ו) יימר בלבביה לא אזוע מדר לדר מלמעבר בישי:

רש"י

- (א) תעלים לעתות זכרה – תעלים עינים לעתות הכרה:
- (ב) ידלק – ירדוף כמו כי ללקת אחרי. יתפשו במזמות זו חשבו – נתפסים הם העניים במזמות שהרשעים חושבים עליהם:
- (ג) כי הלל רשע – מוסב על למה ה' תעמוד ברחוק כי עתה עמלק הרשע מתהלל שמשיג כל תאות נפשו. וזועב בדרך נאץ ה' – והגזלן שזכ את עצמו לאמר נאץ ה' ושלוס יהיה לי, בדרך כמו בדרך לשון פעל ותדע שאילו ה' שם דבר ה' הטעם למעלה באת הראשונה והיה נקוד פתח וזה נקוד קמץ קטן וטעמו למטה ברי"ש, ואל תחמה על בדרך שלא אמר בדרך שהרבה תיבות של רי"ש משמשות כד כגון אויב חרף ה' (תהלים עז) ולא נאמר חרף.
- נאץ – כמו חרף וכן כל לשון ניאוף כד פתח מנחס:
- (ד) רשע כגובה אפו – שהוא גבה רוח ומגביה וזוקף פניו ואפו בגבהותו. כל ידרוש – כל מזימותיו אומרות לו כל ידרוש הקב"ה כל מה שאעשה כי אין משפט. אין אלהים – לית דין ולית דיין:
- (ה) יחילו – יללחו ודומה לו (איוב כ) על כן לא יחיל טובו, וי"מ יחילו כמו (שמואל ב' ג) יחולו על ראש יואב. מרום משפטיך כנגדו – מסולקים ומרוחקי משפטי יכורין ופורעניו שך מנגדו שאינם באים עליו. כל אורריו יפיח בהם – בהפחת רוח הוא מפיח בהם והם נופלים לפניו:
- (ו) לדור ודור אשר לא ברע – לא תבא עלי רעה לדורותי:

משנה – תרומות פרק יא'

(א) אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוף המוריס, מפני שהוא מאבדן, אבל נותנין את היין למוריס. ואין מפטמין את השמן, אבל עושין את היין גנומלים. אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודה מתיר, מפני שהוא משביחו:

רע"ב – (א) אין נותנין דבילה וגרוגרות – של תרומה: לתוף המוריים – שומן של דגים: מפני שהוא מאבדן – שכן דרך דבילה וגרוגרות הנחונים במוריים לסחטן ולהוליא את מימיהן ואחר כך משליכין: אבל נותנין את היין למוריים – רגילין היו לתת יין למוריים

שלא היה בו שמנונית כל כך כדי למתקן ולתת טעם, הלכך מותר ליתן יין של תרומה לתוכו, ולא אמרינן לעבורי זוהמא בלבד הוא נותן את היין והוא כמאבדו: אין מפטמין את השמן – של תרומה בעיקרי בשמים, שבולעים את השמן ואזיל לאיבוד, אי נמי דלא חזי השמן

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

לשחות יין מצוקל כמו חיי: מפני שהוא משציהו – ומתקיים יותר. ואין הלכה כר' יהודה:

(ב) דבש תמרים ויין תפוחים וחמץ סתוניות ושאר כל מי פרות של תרומה, רבי אליעזר מחיב קרן וחמש. ורבי יהושע פוטר. ורבי אליעזר מטמא משום משקה. אמר רבי יהושע, לא מנו חכמים שבעה משקין כמוני פטמים, אלא אמרו, שבעה משקין טמאים, ושאר כל המשקין טהורים:

אשר יבא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה: כמוני פטמין – כפטם הזה שמונה לכורות צמחים שלו שלא דקדוק וחוזר ומוסיף עליהם, אבל חכמים דקדוק מנו שבעה משקים, שאלו בלבד טמאים ומטמאים ומכשירים הזרעים לקבל טומאה ואין להוסיף עליהם. ושבעה משקים שמו חכמים הם מים, טל, יין, שמן, דבש דבורים, חלב, דם. והלכה כר' יהושע:

(ג) אין עושין תמרים דבש, ולא תפוחים יין, ולא סתוניות חמץ, ושאר כל הפרות אין משגיחין אותם מבריתן בתרומה ובמעשר שני, אלא זיתים וענבים בלבד. אין סופגין הארבעים משום ערלה, אלא על היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מביאין בבורים משקין, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואינו מטמא משום משקה, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מקריבין על גבי המזבח, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים:

השותה אותו משקה אלא בזיתים וענבים בלבד: ואין מביאים זיכורים משקין – לכתוב (דברים כו) את ראשית פרי האדמה, פרי אתה מביא ואי אתה מביא משקה: אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים – לגמר זיכורים מתרומה: ואין מקריבים על גבי המזבח – אלא שמן למנחות ויין לנסכים:

(ד) עקצי תאנים וגרוגרות, והפליסים והחרובין של תרומה, אסורים לזרים:

רע"ב – (ז) עוקצי תאנים – שבהם (ה) תאנים מחוברים לאילן: הכליסין – רמז"ס פירש שהם מין ממיני התאנים:

(ה) גרעיני תרומה, בזמן שהיא מכנסת, אסורות. ואם השליכו, מתרות. וכן עצמות הקדשים, בזמן שהיא מכנסת, אסורין. ואם השליכו, מתרין. המרסן מתר. סבין של חדשות אסורות. ושל ישנות מתרות. ונוהג בתרומה בדרך:

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

שְׁהוּא נוֹהֵג בְּחֵלֶיךָ. הַמְסַלֵּת קֵב אוֹ קֵבִים לְסָאָה, לֹא יֵאָבֵד אֶת הַשָּׂאָר, אֲלֵא יִנְיָחֵנוּ בְּמִקּוֹם הַמְצַנְעֵנוּ:

לזרים, לפי שהחדשות הן לחות ואינם נטחנים היטב ונשאר קמח הרבה מעורב בסובין: ושל ישנות – של חמין ישנות שהן יבשות ונטחנות היטב מותרות שאין קמח מעורב בהן כלל, ועד שלשים יום נקרים חדשות: ונוהג בתרומה – בהולאת הסובין והמורסן: כדרך ששנוהג בחולין – ואין כאן משום מאבד תרומה כשמסליך מה שאינו ראוי לאכילה: המסלת – שקולט את הסולת כדי לעשות פת נקיה ביותר, ולא זיכר מסאה אחת שהיא ששה קבין אלא קב או קבים: לא ישליך את השאר – שהרי הוא ראוי לאכילה ונמצא מאבד את התרומה:

רע"ב – (ה) גרעיני תרומה – גרעינים שנמצאו בתוך פירות של תרומה כשהכהן אוכלם: בזמן שהכהן מכניסן – ודעתו עליהם ולא הפקירן אסורים, וכגון שהן רכין וראויין לאכילה כגון גריני התפוחים והחבושין והאגסים, או שנשאר בהם לחלוטית שזני אדם מוצאם אותן כגון גרעיני התמרים וכיוצא בהם, אבל אינם ראויים כלל אפילו הכהן מכניסן הרי אלו מותרים: עצמות הקדשים – בעצמות הראויין קצת לאכילה מיידי כגון ראשי כנפים והסחוסין: המורסן – של תרומה והן סובין הגסין, מותר לזרים: סובין – של חמין חדשות של תרומה, אסורים

(ו) מְגוּרָה שֶׁפָּנָה מִפְּנֵי חֲטֵי תְרוּמָה, אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב וּמְלַקֵּט אַחַת אַחַת, אֲלֵא מְכַבֵּד בְּדַרְבּוֹ, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֵלֶיךָ:

רע"ב – (ו) מגורה – אולר שאוגרים תבואה לתוכו: מכבד כדרכו – כדרך שרגילים לכבד האולרות בעת שמפנים אותן:

(ז) וְכֵן חֲבִית שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁנִּשְׁפְּכָה, אֵין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב וּמְטַפֵּחַ, אֲלֵא נוֹהֵג בָּהּ בְּדַרְךְ שֶׁהוּא נוֹהֵג בְּחֵלֶיךָ:

רע"ב – (ז) מטפח – מאסף את השמן בטפח שלו, כלומר, מקנחו באצבעותיו:

(ח) הַמְעַרְהָ מִפֶּד לְכַד וְנוֹטֵף שְׁלֹשׁ טְפִיִּים, נוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֵלֶיךָ. הַרְבִּינָה וּמְצָה, הֵרִי זוֹ תְרוּמָה. וְכַמָּה תִּהְיֶה בְּתְרוּמַת מַעְשֵׂר שֶׁל דְּמָאֵי וְיֹלִיכָנָה לְכַהֵן, אַחַד מִשְׁמוֹנֵה לְשִׁמְיָנִית:

אמרינו חולין הן הואיל ועירה כל מה שבתוכה ונטפו ממנה שלש טפין: בתרומת מעשר של דמאי – שהמעשר שלו, ונתון תרומת מעשר לכהן, ואם יש זידו אחד משמונה שבשמינית הלוג כריך להוליכה לכהן, אבל פחות לא. והגי מילי בטמא, אבל בטמא אפילו כל שהוא כריך לחזק, דמאי, אבל זודאי זין טמא זין טמא זין רב זין מעט כריך לחזק אחר כהן:

רע"ב – (ח) המערה – יין או שמן של תרומה מכד לכד, ואחר שעירה כל מה שבתוכו נטפו ממנו שלש טפין, טפה אחר טפה, כדרך הכלים לאחר שעירה כל מה שבתוכו: נתון לתוכה חולין – ואין כריך לקנחה יפה קודם שיתן החולין לתוכה: הרכינה – הטו אותה על גדה, לה חצית שהיה זה תרומה אחר שעירה כל מה שבתוכה, ומינה היין או השמן שהיה זה ונראה כנוס בתוכה: הרי זו תרומה – ולא

(ט) בְּרִשְׁיָנִי תְרוּמָה, מֵאֲכִילִין אוֹתָם לְבִהְמָה וּלְתַרְנַגּוּלִים. יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׂכַר פָּרָה מִכַּהֵן, מֵאֲכִילָהּ בְּרִשְׁיָנִי תְרוּמָה. וְכַהֵן שֶׁשָּׂכַר פָּרָה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵף

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

על פי שמזונותיה עליו, לא יאכילנה ברשיני תרומה. ישראל ששם פרה מכהו, לא יאכילנה ברשיני תרומה. וכהן ששם פרה מישראל, מאכילה ברשיני תרומה:

דכתיב (ויקרא כז) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו, ונפש אפילו פש בהמה במשמע, ואמר רחמנא, קנין כספו דכהן ליכול בתרומה, קנין כספו דישראל לא ליכול בתרומה: ישראל ששם פרה מכהו – שקיבל פרה מכהו בשומא כפי מה שהיא שזה עכשיו כך וכך דמים ויטפל בה ישראל לפטמה ומה שהצביח על השומא יחלקו הריוח צנייהם לא יאכילנה כרשיני תרומה – שכיון שקיבלה הישראל בשומתה כפי מה שהיא שזה נעשית פרחו של ישראל ואינה אוכלת בתרומה: וכהן שקיבל פרחו של ישראל – בשומא דדרך ז: מאכילה כרשיני תרומה – מפני שהיא נעשית פרחו של כהן משעה שקיבלה עליו בשומא:

רע"ב – (ט) כרשיני תרומה – עיקרם למאכל בהמה, דאי עיקרם למאכל אדם היה אסור להאכילן לבהמה, ומכל מקום חזו קאת למאכל אדם, דאי לא חזו כלל לאדם לא היו מפרישים עליהם תרומות ומעשרות. דמידי דלא חזו לאדם אין מפרישין עליו תרומות ומעשרות: מאכילין אותן – כהנים לבהמתן: מאכילה כרשיני תרומה – הואיל וגוף הבהמה לכהן אף על פי שמזונותיה על ישראל, ואין כאן משום גזל, שאם היה רוצה היה נותן התרומה לבעל הפרה, ואין סהדי דניחא ליה לבעל הפרה שיתן לה כרשיני תרומה כדי שאכילנה בריוח, והוי כאילו זכה בהן כהן והוא מאכילן לבהמתו: לא יאכילנה כרשיני תרומה – כיון שגוף הפרה לישראל

(י) מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות, ובמבואות האפולין, ועל גבי החולין ברשות פהו. בת ישראל שישאת לפהו, והיא למודה אצל אביה, אביה מדליק ברשותה. מדליקין בבית המשתה, אבל לא בבית האבל, דברי רבי יהודה. ורבי יוסי אומר, בבית האבל, אבל לא בבית המשתה. רבי מאיר אוסר כאן וכאן. רבי שמעון מתיר כאן וכאן:

חיישינן: צבית האבל אבל לא צבית המשתה – צבית האבל מתוך שלבן נשבר ונכנע לא חיישינן שמה יוליאו הגר למקום שאין שם כהן, אבל צבית המשתה שהן שמחים ומתוך שמחתן רגילים להתעסק ולטלטל הגרות ממקום למקום חיישינן: אוסר כאן וכאן – דתופס סדרת שניהן לחומר: ורבי שמעון מתיר כאן וכאן – דתופס סדרת שניהם לקולא. והלכה כר' שמעון:

רע"ב – (י) שמן שריפה – שמן תרומה שנטמאת, ואמאי קרי ליה שמן שריפה, הואיל ולשריפה עומד: צרפות כהן – היינו כשיש שם כהן, דנר לאחד נר למאה: מדליק צרפותה – כשהיא שם: מדליקין צבית המשתה – מתוך שעומדים בצגדים נקיים אין רגילין לטלטל נרות של שמן ממקומן, שמה יטנפו את צגדיהם, הלכך ליכא למיחש שמה יטלטלו הגר ממקום שהכהן שם למקום שאין שם כהן. אבל צבית האבל שלובשין צגדים לואים

גמרא – ברכות דף סג' ע"ב

פתח רבי נחמיה בכבוד אכסניא ודרש מאי דכתיב ויאמר שאול אל הקיני לכו סרו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואתה עשיתה חסד עם כל בני

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

ישראל והלא דברים קל וחומר ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה: פתח רבי יוסי בכבוד אכסניא ודרש לא תתעב אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר ואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה:

(סד ע"א)

ואמר רבי אבין הלוי כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה:

ואמר רבי אבין הלוי הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר לו למשה לך לשלום עלה והעליח דוד שאמר לו לאבשלום לך בשלום הלך ונתלה: ואמר רבי אבין הלוי הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר ואתה תבוא אל אבותיך בשלום: אמר רבי לוי בר חייא היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בעיון אמר רבי חייא בר אשי אמר רב תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בעיון: אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

קט"ז על הגמרא

עשית חסד – שהאכילם, שנאמר ויצא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו' (שמות י"ח):

זוהר – אמור דף קב' ע"א

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

ובחמשה עשר יום, רבי יהודה פתח, (במדבר כא) וישמע הכנעני מלך ערד. תנינו, ג' מתנן עלאיו, אזדמנו להו לישראל, על ידי תלתא אחיו: משה, אהרן, ומרים. מן בזכות משה. ענני כבוד, בזכות אהרן. באר, בזכות מרים. וכלהו אחידן לעילא. מן בזכות משה, דכתיב, (שמות טז) הגני ממטיר לכם לחם (דף ק"ג ע"א) מן השמים מן השמים (דייקא), דא משה:

ענני כבוד בזכות אהרן, דכתיב, (במדבר יד) אשר עין בעין (אהרן) נראה אתה יי וגו', וכתב (ויקרא טז) וכסה ענן הקטרת. מה להלן, שבעה. אף כאן נמי שבעה. דהא בקטרת שבעה עננין מתקשרין פחדא (ועוד). ואהרן רישא לכל שבעה עננין הוא והוא קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא: באר בזכות מרים, דהא היא ודאי באר אתקרי. ובספרא דאגדתא, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו'. דא הוא באר מים חיים, וכלא קשורא חד. מתה מרים, אסתלק באר. דכתיב, (במדבר כ) ולא היה מים לעדה. ובההיא שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא, דהוה שכיח עמהון דישראל. כד חמאת שיתא עננין דהו קשירין עליה, אתקשרת היא בהו:

מית אהרן, אסתלקו אינון עננין, ואסתלק עננא דבידא עמהון. אתא משה, אהדר להו. דא הוא דכתיב, (תהלים סח) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם. לקחת מתנות ודאי, אינון מתנות דהו בקדמיתא באר ועננין:

באר, דא באר דיצחק. עננים, אליו עננים דאהרן. אמר רבי יצחק, מפני מה זכה אהרן לדא, בגין דאיהו קשיר בעננים (נ"א רישא לעננים). והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו פחדא, דמתברכאן פלהו על ידו:

תא חזי, על כל חסד דעבד קודשא בריה הוא בישראל. קשיר עמהון ז' ענני יקידן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין. ובכלהו שבעה, אזלו ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו קשירא דמהימנותא נינהו ועל דא בפסכות תשבו שבעת ימים. מאי קא מיירי. בגין דכתיב, (שיר השירים ב) בצל חמודתי וישבתי ופריו מתוק לחבי. ובגין בר נש לאחזאה גרמיה, דיתב תחות עלא דמהימנותא:

הלכה – הרמב"ם הלכות ברכות פרק ז'

(ה) הבוצע נותן פרוסה לפני כל אחד ואחד והאחר נוטל בידו ואין הבוצע נותן ביד האוכל אלא אם כן היה אבל והבוצע הוא פושט ידיו תחלה ואוכל ואין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום המברך ואין הבוצע רשאי לטעום עד שיכלה אמן מפי רוב המסובין ואם רצה הבוצע לחלוק כבוד לרבו או למי שהוא גדול ממנו בחכמה ויניחנו לפשוט ידו קודם לו הרשות בידו:

חק לישראל – פרשת וזאת הברכה יום א'

(1) שנים ממתנין זה לזה בקערה שלשה אין ממתנין גמרו מהן שנים השלישי מפסיק עמהן גמר אחד מהן השנים אין מפסיקין לו אלא אוכלין והולכין עד שגומרין אין משיחין בסעודה כדי שלא יבא לידי סכנה ומפני זה אם בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו שאם בדרך אחד ועונה העונה אמן בשעת הבליעה יבא לידי סכנה ואין מסתכלין בפני האוכל ולא למנתו שלא לביישו:

לע"נ

זאב ואיים בן שרדה, גר גבריאל בן סוזן, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרדה ז"ל.